

POSSIBILITĂȚI DE INTEGRARE A PRODUSULUI TURISTIC RURAL PE PIAȚA TURISTICĂ EUROPEANĂ

Lector univ dr. **Manuela Rodica GOGONEA**
Universitatea Româno-Americană, România

Abstract

The tourism has been outlined with new valences by the practice of the rural tourism, this new type being adequate to the actual modern age.

The rural touristic offer identifies itself, actually, with the rural touristic product, which is nowadays increasingly demanded on the touristic market. The activities of detailed preparation of these types of offer, at all levels cannot be put into practice but by the means of a functional, local and global management, under the conditions of observing the principles of the lasting development.

The researches' programs and projects should emphasize the fields of biotechnologies, the ecology's and sociology's economy, in the cultural field; the conservation of the patrimony's wealth and diversity is of priority, by protecting the traditions and the expression forms of the links in the area of the consolidation of the population's cultural identity and the stimulation of the associative life.

The role of a global management is of joining all individual initiatives in view of their connection to a national and international network, of ensuring their transposition into standards that would become easily accessible, both in the leadership as well as for the offer of the rural tourism.

Key words: cultural identity, global management, rural touristic offer.

JEL classification: E61, L83, P28, Q57.

Turismului i s-au conturat noi valențe prin practicarea turismului rural, acest nou tip, fiind adecvat epocii moderne actuale. Turismul rural se derulează în spații relativ nepoluat, neperturbate, locuite de comunități tradiționale, satisfăcând multiple nevoi:

- nevoia de „evadare” pentru diminuarea stării de tensiune, aceasta fiind însoțită de o participare activă sau pasivă la desfășurarea activităților turistice;
- nevoia pentru menținerea sau refacerea sănătății;
- nevoia de apartenență și dragoste;
- nevoia de cunoaștere și educare;
- nevoia legată de dorința de vizitare a rudelor și prietenilor;
- nevoia de frumos și inedit, etc.

Schematic, elementele fundamentale care constituie premisele apariției și dezvoltării turismului rural se prezintă astfel (figura 1):

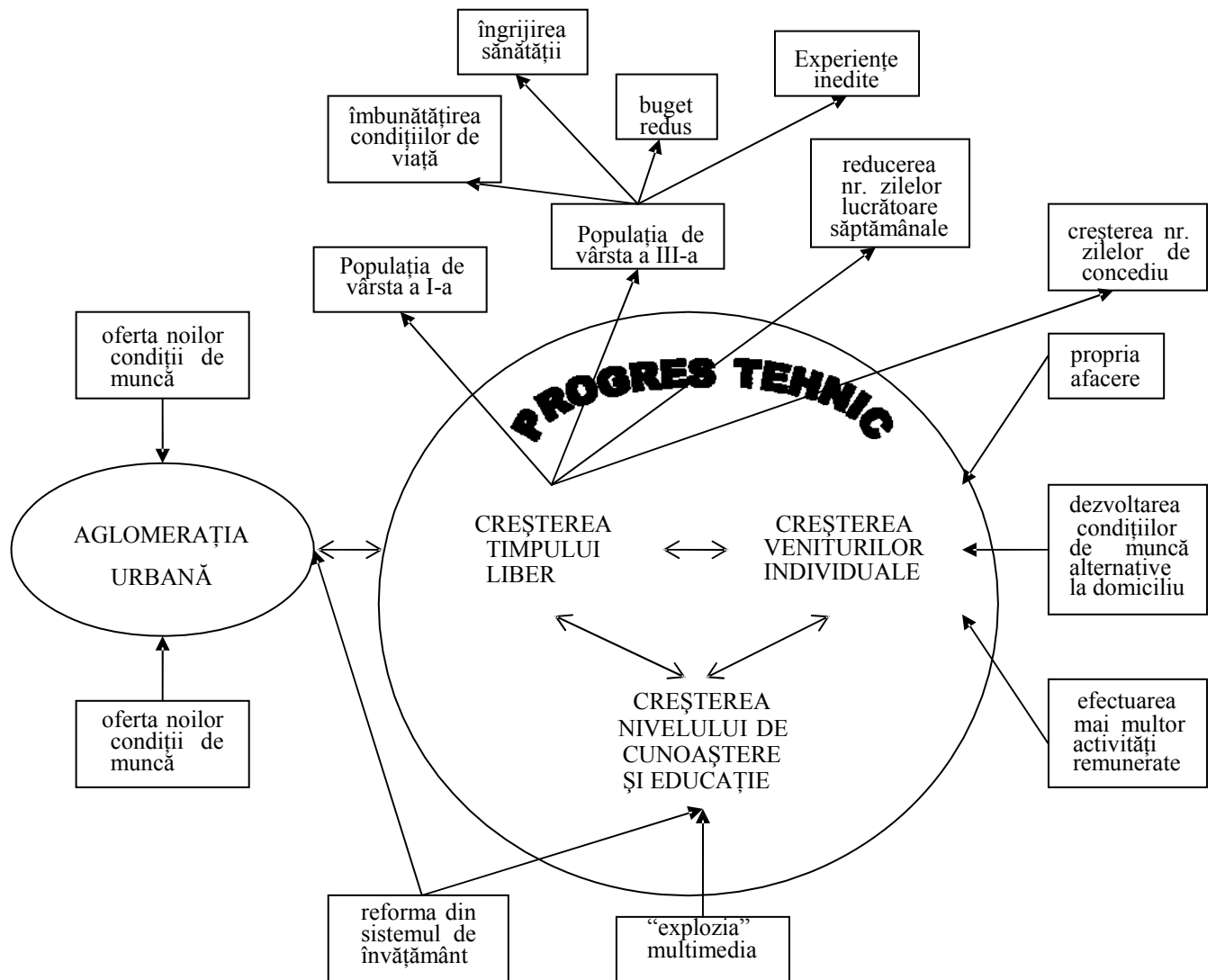

Figura 1 - Elementele fundamentale care constituie premisele apariției și dezvoltării turismului rural

Combinarea elementelor fundamentale determină apariția altor componente care favorizează dezvoltarea turismului rural durabil, după cum urmează:

- segmentul de piață format din populația de vârstă a-III-a își exprimă cererea pentru practicarea turismului rural în vederea refacerii sănătății, pătrunderea într-un cadru natural relaxant, pitoresc ce poate oferi chiar și experiențe inedite, în condițiile în care aceștia dispun de un buget redus;

- ca principal punct de pornire, progresul tehnico-informațional, determină pe de o parte perfecționarea echipamentului specific turismului rural care conferă turistului un plus de confort și siguranță, iar pe de altă parte, permite o dezvoltare și modernizare a transportului și telecomunicațiilor, ameliorând situația infrastructurii generale;

- crearea condițiilor de perfecționare a activităților de agricultură ar determina practicarea la

scară mai largă a agroturismului, ca parte integrantă a turismului rural;

- procesul de valorificare a resurselor turistice, cu precădere a celor care constituie unicitate și poate fi amplificat prin derularea procesului de promovare, care la rândul său trebuie supus perfecționării.

Oferta turistică rurală se identifică, de fapt cu produsul turistic rural, care actualmente este tot mai solicitat pe piața turistică.

Componentele acestor produse includ elemente specifice tradiționale spațiului rural inclus în circuitul turistic local, astfel încât particularitățile acestora se conturează pe baza patrimoniului turistic local, a resurselor forței de muncă și a serviciilor implicate în derularea activității turistice, în condițiile respectării principiilor dezvoltării durabile.

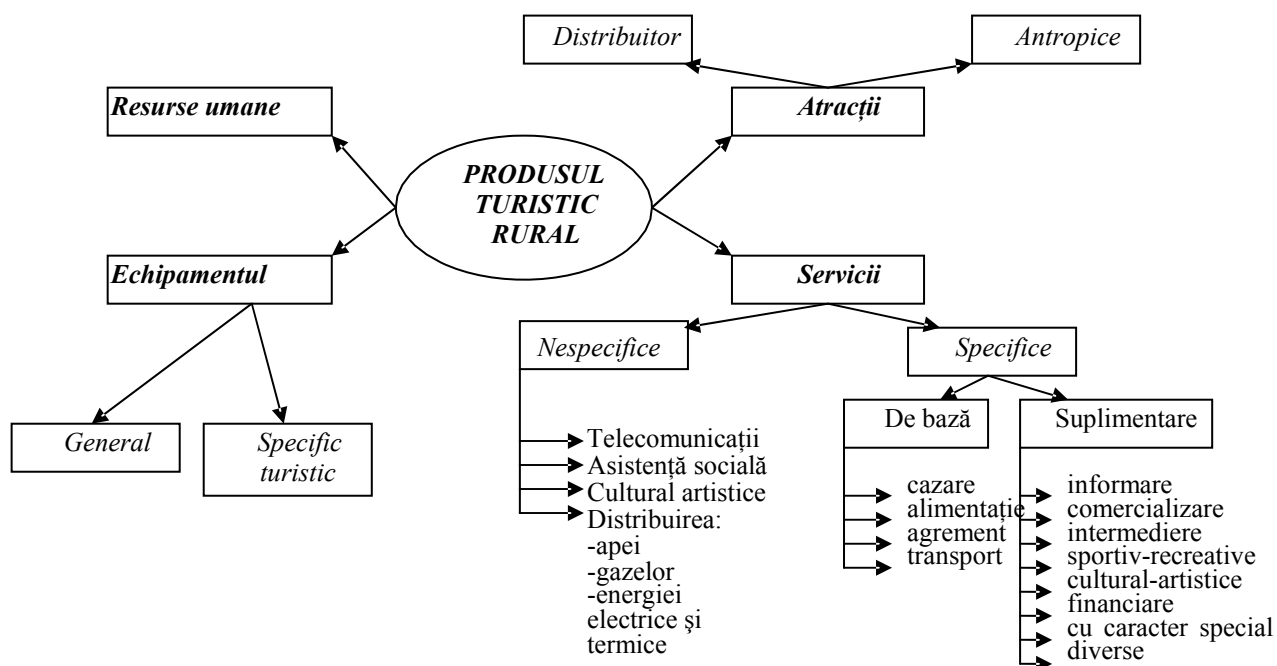

Figura 2 - Componentele produsului turistic rural

Tradiționala ospitalitate românească, trăsătură specifică țaranului român, devine ofertă a turismului rural, în condițiile canalizării acesteia pe direcția acțiunii de pregătire a gospodăriei țărănești pentru a ajunge la stadiul în care să fie purtătoarea ofertei comerciale.

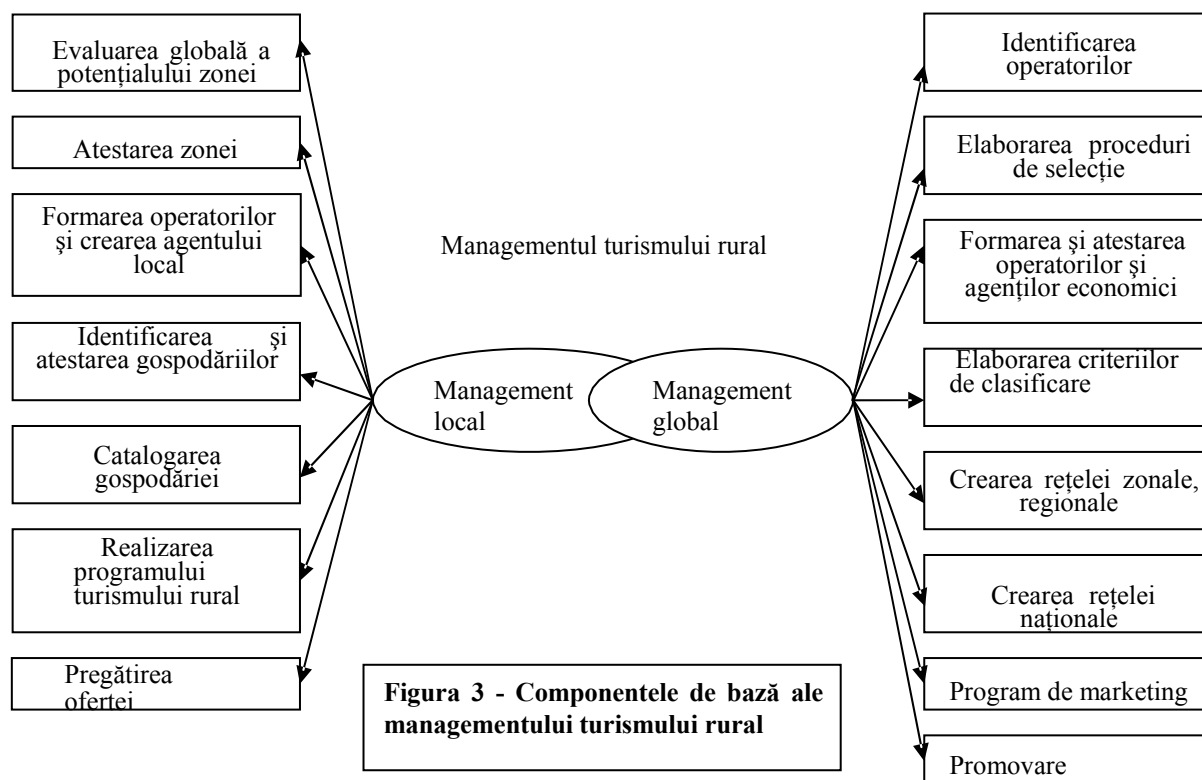
Ea trebuie să permită prestarea de servicii atât pentru obținerea veniturilor, din care o parte sunt reinvestite pentru dezvoltarea acesteia, cât și pentru creșterea nivelului prestațiilor oferite.

Fiecare gospodar trebuie asistat și ajutat să obțină atestarea gospodăriei pentru a deveni capabil să presteze servicii turistice, conferindu-i astfel dreptul de a fi introdus în banca de date și implicit în rețeaua turismului rural, devenind astfel cunoscută.

Trebuie creată structura și tehnica managerială care să supervizeze pregătirea ofertei comerciale a gospodăriilor. Este necesar să fie asigurate legăturile dintre oferta turismului rural și turiștii – consumatori ai programelor turismului rural.

Activitățile de pregătire în detaliu a ofertelor de produse turistice rurale la toate nivelele, de pregătire a gospodăriilor și agenților economici, nu pot fi transpuse în practică decât prin intermediul unui management funcțional, atât local cât și global.

Întrepătrunderea managementului local cu cel global este prezentat detaliat prin componentele acestora, ca un management al turismului rural în schema 3:

Trebuie să fie vizat, în primul rând, modul de identificare a potențialului turismului rural, sub toate aspectele sale, acesta impunând să se reunească și să se îmbine armonios factorii naturali, materiali și spirituali, atât din punct de vedere al gazdei, cât și al turistului. Pentru armonizarea acestor resurse este necesar ca, la început, să fie testată și identificată persoana care să posede un minim de însușiri și cunoștințe necesare, care implicit va fi instruită, devenind factorul ce trebuie să acționeze în vederea formării și pregătirii potențialului turismului rural local.

Evaluarea potențialului turismului rural se face prin prisma „agreării” zonei din punct de vedere a existenței unei infrastructuri minime, a unui cadru construit integrat armonios în cadrul natural, a posibilităților identificării și realizării unor programe de odihnă și agrement, care să activeze tradiții și meșteșuguri ce vor constitui elemente de atracție pentru turiști.

Agentul local, format și atestat, a trecut astfel la desfășurarea activității și în cadrul unor agenții sau organizații în scopul racordării zonei la rețeaua națională și internațională

Pentru facilitarea intrării în corespondență cu partenerii interni și externi, la toate nivelele, pe orizontală și pe verticală, este nevoie de adoptarea unor standarde în ceea ce privește criteriile de evaluare, modul de realizare a reclamei, publicității și a însemnelor folosite etc.

Turismul rural reprezintă una dintre soluțiile de dezvoltare a întregului spațiu rural. Apariția și amenajarea lui în cadrul sătesc oferă surse noi de

venituri populației, mai ales în condițiile în care zona dispune de un potențial deosebit, resurse umane de calitate, precum și de infrastructura corespunzătoare.

Succesul scontat se poate realiza printr-o dezvoltare de ansamblu a mediului rural, pe baza unei creșteri moderate în timp și în beneficiul spațiului rural deoarece, o dezvoltare rapidă sau dezordonată a turismului rural poate deteriora mediul înconjurător, poate duce la o afectare a ambiantului populației locale. De asemenea, populația locală trebuie pregătită social și profesional pentru activitățile turistice, iar prin studii de piață fezabile, trebuie organizată producția alimentară cu adaptarea la cerere, precum și prin motivația turistică. Astfel, turismul rural poate fi înscris în ansamblul activităților turistice ale regiunii precum și în contextul politicii zonale integrate.

Fiecare produs folcloric reprezintă o parte a diversității unui anumit model cu calitate de unicat. El devine colectiv pentru că el include suma elementelor exprimate de o întreaga comunitate. Folclorul zonelor rurale, respectiv al satului, este de regulă, cel mai bine conservant, coerent și echilibrat. El oferă și asigură identitatea fiecărei zone geografice a țării.

Indiscutabil că, în decursul timpului, cultura orală, datinile și folclorul au suferit influențe puternice, determinate de procesul evolutiv al transformărilor socio-culturale inevitabile. Cu toate acestea se poate afirma că satul românesc a străbătut cu succes perioade mai puțin faste ale istoriei, păstrând în cea mai mare măsură nealterată puritatea culturii sale străvechi.

Societatea modernă, deosebit de dinamică, va promova în continuare noi valori culturale și noi creatori de valori spirituale. Dar pentru ca respectivele valori să fie durabile, este necesar ca cei ce le creează să dispună de competența și de informații previzionale corecte și complexe, iar cultura orală reține ca produse perene numai ceea ce reprezintă necesitatea reală.

Arhitectura rurală își are la rândul său, problemele inevitabile cu care se confruntă. Satul ca element important al structurii administrative, este un rezultat specific al evoluției sociale și istorice. Așezările rurale sunt, în egală măsură, opera diferitelor comunități și a timpului. Ele trebuiesc păstrate ca moștenire culturală a umanității.

În condițiile industrializării accentuate, după cel de-al doilea război mondial, peste tot în lume, exodul populației rurale spre oraș a luat proporții de masă, ceea ce a pus probleme urgente privind conservarea habitatului rural.

Problematica conservării se situează într-un cadru mult mai larg decât politica de păstrare a calității mediului construit. Este evident că locuitorii satelor doresc și trebuie să profite de progresele vieții moderne. Ca urmare, caracterul satelor se transformă de la o zi la alta omul integrându-se în epoca sa. Apare ca rezultat un conflict între tradiție și modernitate, între conservare și evoluție, care se manifestă diferit în funcție de condițiile fiecărui spațiu geografic.

În vederea soluționării acestui conflict trebuie avută în vedere atât integrarea acestor construcții în cadrul siturilor tradiționale, cât și continuitatea spiritului acestora.

Reacții în favoarea conservării se manifestă peste tot în lume indiferent de motiv și au stimulat o acțiune concertată la scară mondială.

Pentru zonele în care habitatul se păstrează ca în formele tradiționale apar două imperative: pe de o parte necesitatea conservării satelor și a naturii cu toate elementele care formează un ambient coerent, iar pe de altă parte un efort maxim pentru trezirea conștiinței privind inestimabila moștenire culturală în scopul păstrării identității culturale.

Reanimarea așezărilor rurale, trecerea de la arhitectura tradițională la arhitectura modernă fără să se stânjenească una pe cealaltă, reprezintă un efort dificil care cere studiu, timp și fonduri; s-a stabilit ca soluție pentru reanimarea satelor introducerea lor în cadrul marilor circuite turistice. Ideea trebuie acceptată însă, numai după luarea unor măsuri corespunzătoare deoarece grupurile de turiști nu sunt întotdeauna orientate spre cunoașterea și respectul față de civilizația rurală, în turismul individual provocând adesea uzura materială a monumentelor.

În acest scop este necesară intervenția, elaborarea sau perfecționarea cadrului juridic care să permită declararea unor sate sau părți din sate ca situri ocrotite de lege, ținând cont de toate

implicațiile ce decurg din faptul că monumentele respective sunt în cvasitotalitatea lor proprietate particulară, elaborarea unor programe prioritare și de perspectivă, privind conservarea, restaurarea ansamblurilor și monumentelor de arhitectură rurală, includerea lor în trasee turistice internaționale, crearea unor asociații locale care să participe la conservarea monumentelor și să vegheze asupra modului de exploatare a lor, publicarea de monografii pentru a contribui în spiritul înțelegerii valorilor, implicarea reprezentanților administrației regionale și locale și nu în ultimul rând sprijinul populației în realizarea unor proiecte de case și construcții, prin folosirea documentațiilor privind specificul local, păstrarea arhitecturii tradiționale, etc.

Toate aceste programe de conservare și reanimare trebuie concepute în dezvoltarea culturală și în relație cu alte aspecte ale dezvoltării sociale și economice. Tocmai de aceea este de neconceput o separare între conservarea arhitecturii tradiționale și noile construcții fără a aborda problemele modului în care la nivelul identității culturale regionale, bine reprezentată prin arhitectură apar trăsăturile sale specifice, numai prin această perspectivă conservarea tradiției devine o parte a programelor de dezvoltare în care mediul natural, economia și cultura se dezvoltă deschizând un dialog constructiv între conservarea și dezvoltarea arhitecturii vechi și orientările noi, moderne în domeniu.

În ceea ce privește diversificarea activităților turismului rural, se tinde spre favorizarea industriilor mici nepoluante a producției de artizanat, acționându-se asupra infrastructurilor și procedurilor administrative și fiscale pe stimularea și sprijinirea inițiativelor în domeniul turismului rural. De asemenea, se urmărește punerea în valoare a resurselor locale, exploatarea rațională a potențialului hidroenergetic, promovarea energiilor alternative și regenerabile precum și ameliorarea sistemelor de încălzire a locuințelor pentru a obține randamente superioare prin folosirea reziduurilor lemnoase și a altor resurse secundare.

Programele cercetărilor trebuie să se așeze pe domeniile biotehnologiilor, economiei ecologice și sociologiei, în domeniul culturii; este prioritară conservarea bogăției și diversității patrimoniului prin protejarea tradițiilor și formelor de expresie a legăturilor din zona consolidării identității culturale a populației și stimularea vieții asociative.

Rolul unui management global este acela de a uni toate inițiativele individuale în vederea racordării acestora la o rețea națională și internațională, de a asigura transpunerea acestora în standarde care să devină ușor accesibile, atât în conducere, cât și pentru oferta turismului rural.

Forma organizatorică sub care se desfășoară acest tip de management este fie o asociație profesională sau nonprofit, fie societate comercială cu rol de dispecerat care poate forma rețea proprie

de agenții, filiale locale specializate în astfel de servicii.

Din acest punct de vedere în România, Federația Română pentru Dezvoltare Montană a elaborat un astfel de management global pentru dezvoltarea turismului rural, concretizat într-o concepție proprie, prin care s-a format și un standard în organizarea și implementarea acestui tip de turism. Ea dispune de o rețea proprie, creată pe baza standardului elaborat, la care se raportează și activitatea turismului rural.

La nivel național se impune punerea în aplicare a unei politici de dezvoltare rurală, care să fie capabilă să stimuleze eforturile întreprinse în direcția scoaterii din izolare a satului românesc, a unor reglementări care să permită utilizarea ei, precum și a unor instituții care să funcționeze în același scop, și nu în ultimul rând existența unor fonduri alocate în direcția dorită.

Comunitatea internațională este dispusă să aloce resurse financiare gratuite sau cu împrumut pentru dezvoltarea rurală. Astfel, Uniunea Europeană, prin programul SAPARD, alocă sume importante României în scopul aplicării strategiilor de dezvoltare rurală. Sprijinul acordat este orientat spre aplicarea cuceririlor comunitare (acquis-ul) și întărirea celor mai slabe verigi ale vieții economico-sociale specifice țărilor candidate, deci implicit țării noastre. Fondul de preaderare destinat atingerii obiectivelor stabilite, pe care UE l-a stabilit pentru cele zece țări candidate din centrul și estul Europei pentru perioada 2000-2006, este de 3 miliarde euro la prețurile din 1999 (Bold I., Buciuman E., Drăghici M., 2003). Suma fondului alocat reprezintă o formă de asistență nerambursabilă acordată țărilor din centrul și estul Europei, care vor să adere prin intermediul a trei programe:

- SAPARD (Special Accesion Programme for Agricultural and Rural Development - Program Special de Dezvoltare Agricolă și Rurală pentru Aderare) – 500 milioane euro; acesta sprijină dezvoltarea agriculturii și dezvoltarea rurală, în vederea acomodării la prelucrarea și administrarea politicii agricole și de dezvoltare rurală a UE.

- ISPA (Instrument for Structural Policies for Preaccession – Instrument pentru Politica Structurală de Preaderare) – 1000 de milioane de euro; finanțează dezvoltarea infrastructurii și ocrotirea mediului.

- PHARE (Poland and Hungary Assistance for Restructuring the Economy – Asistență Poloniei și Ungariei pentru restructurarea Economiei) – 1500 de milioane de euro; asigură baza materială a programelor care facilitează adaptarea cuceririlor

comunitare, a acquis-ului.

Principiile generale ale SAPARD-ului, vizează următoarele aspecte:

- obținerea asistenței presupune utilizarea unui plan național de dezvoltare agricolă și rurală (“plan SAPARD”);

- planul trebuie să fie în concordanță cu principiile de bază ale Fondurilor Structurale și cu Politica Agricolă Comună;

- sprijinul UE se bazează pe cofinanțare;

- administrarea banilor este asigurată de Agenția de Plăți instituită în mod analog cu cea existentă în țările membre UE.

Pentru România, în perioada actuală, aceste preocupări s-au lărgit, acceptarea acestei dezvoltări reprezentând o cale responsabilă a dezvoltării pe termen mediu și lung, în concordanță cu interesul național și cu cerințele colaborării internaționale.

În aceeași direcție se acționează și prin intermediul Contului Satelit al Turismului (C.S.T) inițiat de Oficiul Statistic al UE (EUROSTAT), în colaborare cu O.M.T și cu W.T.T.C.

C.S.T reprezintă instrumentul statistic utilizat în scopul comensurării bunurilor și serviciilor conform standardelor internaționale privind conceptele, clasificările și definițiile care facilitează realizarea comparațiilor viabile cu alte industrii, între țări sau grupuri de țări (Iordache M.C., 2004). Acesta realizează legătura dintre informațiile nemonetare despre turism (motivația călătoriei, număr sosiri, durata sejurului etc.) și cele financiare (consumul vizitatorilor, valoarea producției turistice, etc.), constând într-un set de fluxuri economice (monetare) urmărite de la unitățile de consum turistic până la cele de producție care se ocupă cu producerea sau importarea bunurilor și serviciilor cumpărate de turism.

Informațiile cuprinse în C.S.T vizează (*L'impact économique du tourisme – Un compte satellite du tourisme pour savoir l'essentiel*, OMT, Madrid, 2001):

- componente macroeconomice, pentru a descrie mărimea și importanța economică

- a turismului în concordanță cu componentele similare ale economiei ca întreg și pentru alte activități de producție și zone funcționale de interes;

- date detaliate despre consumul turistic și cum acesta este asigurat de oferta indigenă și de importuri;

- conturi de producție detaliate asupra industriilor turistice care include date despre ocuparea locurilor de muncă, multiplicarea investițiilor etc.

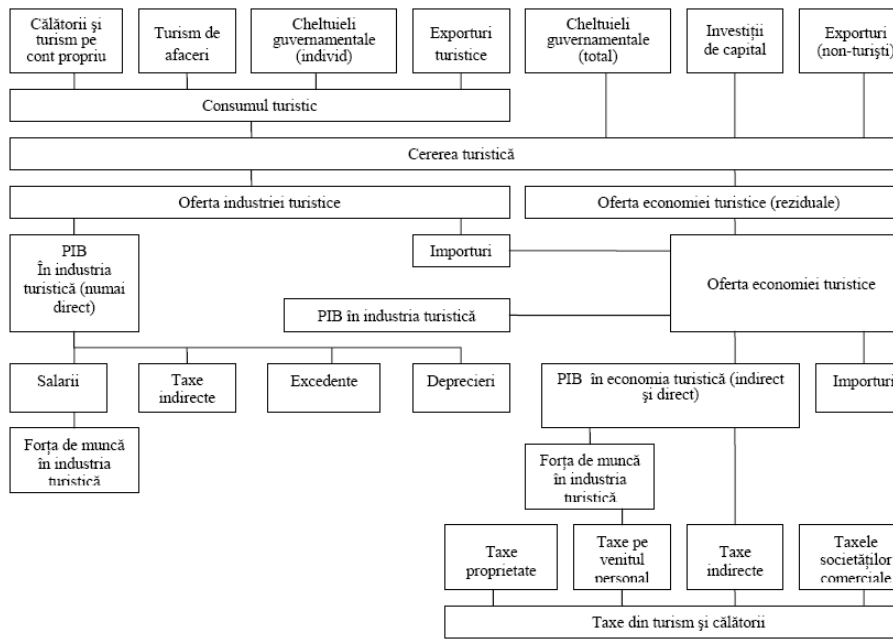

Figura 5 - Structura Contului Satelit al Turismului

Sursa: *The tourism satellite account as an ongoing process: past, present and future development*, WTO, Madrid, Spain, 2002

Implementarea C. T. S presupune parcurgerea următoarelor etape:

- asigurarea sau crearea instrumentelor de bază;
- facilitarea sau crearea condițiilor de bază;
- definirea priorităților proiectului;
- definirea priorităților;
- monitorizarea dezvoltării;
- sintetizarea și compararea rezultatelor obținute.

Acest proces de implementare a C.T.S reprezintă prima treaptă în crearea sistemului integrat de informații privind cererea și oferta turistică, deci implicit a turismului rural, importanța acestuia constând tocmai în prioritatea îmbunătățirii statisticilor ca o necesitate abordată de administrațiile naționale de turism și oficiile de statistică din țară și străinătate.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bold I., Buciuman E., Drăghici M., (2003) - *Spațiul rural: definire, organizare, dezvoltare*, Editura Mirton, Timișoara
2. Gogonea R.M, (2005) – *Metode statistice aplicate în analiza turismului rural* - teză de doctorat, București
3. Iordache M.C., (2004) - *Perspectivile turismului românesc în dinamica turismului mondial* – teză de doctorat, București
4. *L'impact économique du tourisme – Un compte satellite du tourisme pour savoir l'essentiel*, OMT, Madrid, 2001
5. www.world-tourism.org.